

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve: Palota Kert	
Utoljára módosítva: 2013-09-14 09:42:51	
Megye: Veszprém	Községhatár: Sümeg
A terület kiterjedése: ____ hektár	Védetté nyilvánítás év: 2007
GPS koordináták: É 46fok58perc49,58mp K 17fok16perc51,49mp	
Felmérést végző személy(ek) neve: Balogh László	
E-mail címe(k): smaragd60@gmail.com	

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A Sümegen keresztül haladó 84. sz. főúton haladva a Tapolcára vezető lámpás kereszteződésben nyugati irányban fordulva a Rákóczi utca, majd északi irányban a Flórián tér, tovább a Kossuth Lajos utca itt a keleti irányban nyíló Szent-István térre fordulva már a Püspöki Palota előtt találjuk magunkat. A Palota Kert helyi védett terület maga a Püspöki Palotát körül ölelő park.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): Sümeg város számos történelmi emlékekkel, műemlékekkel büszkélkedhet. Ezek közül méltán leghíresebb a festői Várhegyen magasodó vár, ám építészeti és festészeti értékeivel a Püspöki Palota is felbecsülhetetlen emléke egy korszaknak, mely egybe esik a város történelmének egyik virágkorával. A török Magyarországról történt kiűzetése után a végváraknak és váralja településeiknek jelentősége jószerével elveszett. Hasonló sors jutott osztályrészül Sümegnek is. Újabb fellendülésre mintegy fél évszázad múlva került sor, s ebben nagy szerepe volt Padányi Bíró Márton veszprémi püspöknek. A püspök ugyanis nem szerette székhelyét, Veszprémet, ahol rendszeresen összeütközésbe került a város protestáns lakosságával. Kezdetben az volt az elképzelése, hogy a kuruc harcok megszűnte után lerombolt sümegi várat újjáépítteti, s mint egyházi fejedelem és várúr, ide vonul vissza. Elképzelését azonban nem tudta megvalósítani, mert Mária Terézia késlekedett megadni hozzá az engedélyét. Ha megtette volna, soha nem épül fel a mai is látható palota, melyet csak a hagyomány keresztelt palotává, pontos meghatározása kastély (mivel nem zárt házsorban épült, hanem szabadon, parkkal övezve terpeszkedik a vár lejtőjén). A palota építéstörténete A püspöki kastély legkorábbi említése 1675-ből származik, s egy ifjabb Sennyei István veszprémi püspök által kiadott oklevélben találjuk. A palota elődjét, egy kisebb kúriát 1656 körül építtette Széchényi György, veszprémi püspöksége idején. A sümegi püspöki palota nagyszabású koncepciója Padányi Bíró Márton nevéhez köthető, akit 1745-ben szenteltek veszprémi püspökké, s nem sokkal ezután el is kezdte sümegi palotája kiépítését. Ez volt a kezdete a város fénykorának is. Ekkor alakult ki a barokk városkép az új palotával, lakó- és gazdasági épületekkel, valamint ekkor épült az új templom, melyet az osztrák festő, Franz Anton Maulbertsch későbarokk stílusú freskói díszítenek. Az akkor még alig ismert festő Padányi hívására jött 1757-ben Magyarországra, hogy aztán – mivel a magyar főurak és főpapok valósággal elhalmozták megbízásaikkal – rövidebb külföldi tartózkodásait leszámítva,

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

mintegy negyven évig tevékenykedjen hazánk területén. Visszatérve a palotához, a napjaikban is látható barokk épület kialakításakor a Sennyei püspök idején fennált kúria alapjait is felhasználták. Padányi Bíró Márton püspök első dolga volt, hogy a korábbi udvarházból a kocsmát és az üzletet kiköltöztette. 1748-ban elkezdték a palota átépítését, s 1755-ben elkészült az elegáns, négy tornyos, zárt udvaros, kápolnát is magába foglaló rezidencia. A püspök az építkezésre és az épület berendezésére mintegy 100. 000 forintot fordított. A palota építéstörténetével az ötvenes évek végén foglalkozó kutatók szerint a munkák Padányi Bíró Márton elképzelései, esetleg írásba foglalt programja szerint folytak. Pontosan nem ismerjük az ezeket megvalósító építész nevét, de felmerülhet Tiethart József veszprémi építőmester neve, akiről tudjuk, hogy több, Bíró Márton által kezdeményezett építkezésen vett részt. Az épület ebédlőjében és kápolnájában a falképek Vogl György, a stukkók Antonio Orsatti 1750-ben készült barokk stílusú alkotásai; a szobák stukkódíszítése és falburkolata szintén barokk stílusú. Padányi további – feltételezett – kivitelezői voltak: Paul Moiser püspöki kőműves, és Paul Wachtlender püspöki asztalos. Igényes építészeti alkotást hoztak létre, mely nemcsak a szűkebb helyi környezetben, de a magyarországi barokk művészet egészében is figyelemre méltó alkotásnak számít. Maga az építető püspök is igen büszke volt “művére”, mivel egy helyütt így írt róla: ”Olyan, Magyarországon még nem látott szépségű és eleganciájú rezidenciát építettem, aminek csodájára jár mindenki...”. Padányi Bíró Márton nem sokáig élvezhette palotáját. Halála, vagyis 1762 után a veszprémi püspökség székhelye ismét a királynék városa lett. A sümegi palota építéstörténete azonban nem zárult le. 1770 körül copf stílusban építették át a nyugati homlokzatot, így íves, volutás homlokzati díszítést kapott a parkra néző oldal. Ez időben már Sümegre nyaralni, illetve vadászni jártak az egyházmegye előljárói. A következő átalakítás az 1830-40-es években, klasszicista stílusban történt, ekkor nyerte el ma látható formáját a nyugati homlokzat középső szakasza. A palota a 19. század második felétől tovább egyszerűsödött azáltal, hogy a zárterkélyek toronysisakjait és az északkeleti saroktornyot elbontották. A zsindefedés hasonló sorsra jutott, és a belső terekben is történtek átalakítások. A II. világháború után államosított épületbe iskola és diákothosn költözött. Az iskola kiköltözése után, a kilencvenes évek közepén a Kincstári Vagyonigazgatóság (KVI) vált a palota gazdájává, majd 2001 nyarán a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága vette át a vagyonkezelői feladatokat. Első lépésként a kastély tetőzete, majd egy sikeres pályázatot követően, a “Múlt, jelen és jövő a 400 éves Püspöki Palotában” elnevezésű projekt keretében az épület külső és udvari homlokzatai újulhattak meg.(forrás: Püspöki Palota Sümeg kiadvány) A Palota Kert két részből áll egy kisebb zárt udvari rész és egy szobrokkal, díszcserjékkel, örökzöldekkel, mindenki számára nyitott közpark, hatalmas fákkal, amit kislevelű hársak, korai juharok, vadgesztenyék, magas kőrisek, alkotnak. Sajnos az egészségi állapotuk (különösen a hársaknak) igen rossz, kioldvasodtak, elkorhadtak belül, gyakori a korona egy részének elszáradása is. Két méretes bálványfa is a megbecsült faegyedek társaságában található!

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

70 % Erdő

20 % Gyep

10 % Cserjés

% Vizes terület

% Egyéb

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
P6 Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás,

Egyéb típus: fűnyírás

Jellemzőik, intenzitás: szükség szerint

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Nem

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özőnfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Nincs

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Nem

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

nincsenek

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

fekete rigó, énekes rigó, házi rozsdafarkú, csúszka, szén cinege, seregély

5. Egyéb észrevétel

Az idős beteg faegyedek cseréjét fokozatosan meg kellene kezdeni, de mindenek előtt a nagyméretű bálványfát kivenni a sorból, mielőtt beveti magoncokkal a területet.